

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA REGIONÓW 2017

Województwo łódzkie

prof. dr hab. Hanna Godlewska-Majkowska

dr Agnieszka Komor

dr Tomasz Pilewicz

dr Dariusz Turek

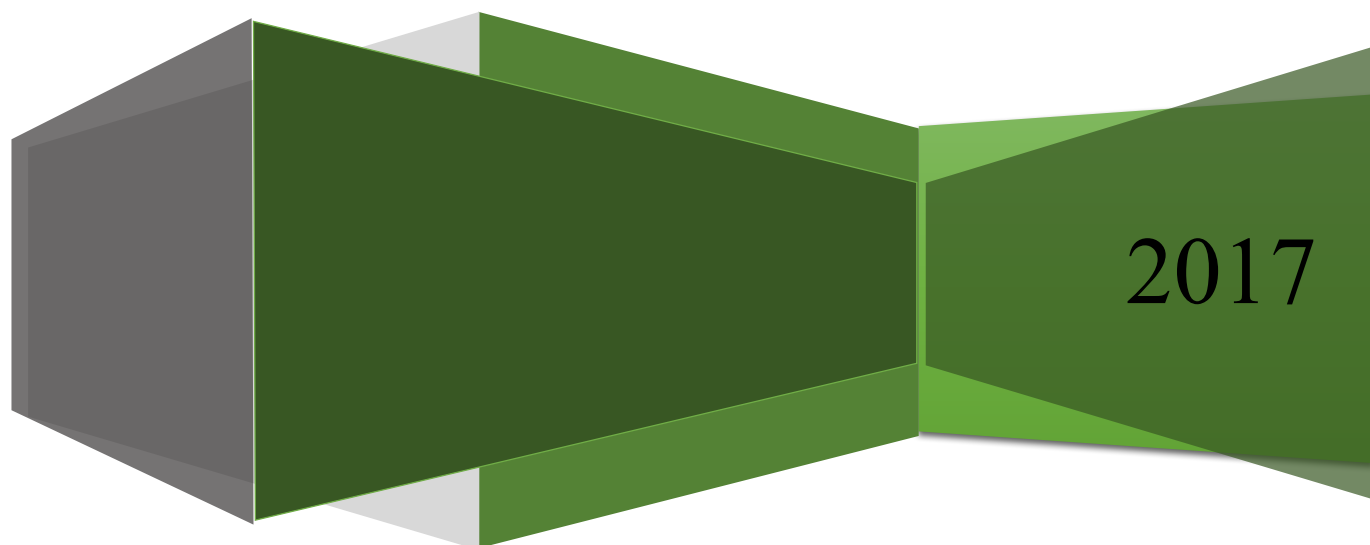
dr Patrycjusz Zarębski

mgr Mariusz Czernecki

mgr Magdalena Typa

Raport przygotowany na zlecenie
Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu S.A.
w Instytucie Przedsiębiorstwa Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie

Warszawa, listopad 2017

Polska Agencja
Inwestycji i Handlu
Grupa PFR

Polska Agencja
Inwestycji i Handlu
Grupa PFR

Polska Agencja Inwestycji i Handlu S.A. działa na rzecz zwiększenia napływu inwestycji do Polski, rozwoju polskich inwestycji zagranicznych oraz intensyfikacji polskiego eksportu.

Wspierając przedsiębiorców, Agencja pomaga w pokonywaniu procedur administracyjnych oraz prawnych dotyczących konkretnych przedsięwzięć. PAIH pomaga m.in. w opracowaniu rozwiązań prawnych, znalezieniu odpowiedniej lokalizacji, wiarygodnych partnerów oraz dostawców.

PAIH realizuje programy dedykowane ekspansji na rynki perspektywiczne: Go China, Go Africa, Go Arctic, Go India, Go ASEAN oraz Go Iran. W celu bezpośredniego wsparcia polskich firm na miejscu inwestycji, Agencja sukcesywnie uruchamia oddziały zagraniczne.

Szczegółowe informacje na temat usług oferowanych przez PAIH dostępne są na stronie: www.paih.gov.pl

WSTĘP

Niniejszy raport powstał na zamówienie Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu jako kolejna edycja raportów atrakcyjności regionów. Raporty te są corocznie publikowane od 2008, co jest efektem wykorzystania w praktyce gospodarczej badań naukowych prowadzonych od 2002 roku, pod kierunkiem prof. dr hab. H. Godlewskiej-Majkowskiej w Szkole Głównej Handlowej, w Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie, w Instytucie Przedsiębiorstwa. Wszyscy Autorzy stanowią trzon zespołu, rozwijającego metodykę pomiaru atrakcyjności inwestycyjnej regionów.

Raport składa się z kilku części. W pierwszej z nich zaprezentowano w sposób syntetyczny gospodarkę województwa łódzkiego, zwracając uwagę na jego potencjał społeczno-gospodarczy oraz poziom i strukturę gospodarki. W tej części opracowania znajduje się tabelaryczne syntetyczne ujęcie najważniejszych informacji społeczno-gospodarczych uwzględniających ocenę atrakcyjności inwestycyjnej. Następnie zaprezentowano pozycję województwa na tle innych regionów Polski i Unii Europejskiej, zwracając uwagę na najważniejsze dla regionu rodzaje przemysłu oraz sektory wysokiej szansy.

Drugą część raportu poświęcono ukazaniu wewnętrznego zróżnicowania atrakcyjności inwestycyjnej województwa łódzkiego w skali powiatów i gmin. W tym celu wykorzystano wyniki badań naukowych Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie odnoszące się do wszystkich gmin i powiatów w Polsce, co czyni zaprezentowane oceny łódzkich powiatów i gmin porównywalnymi z ocenami innych jednostek w pozostałych województwach Polski.

Trzecia część raportu jest poświęcona prezentacji wiodących instytucji otoczenia biznesu w województwie ze wskazaniem rodzaju wsparcia dla inwestorów. Następnie ukazane jest rozmieszczenie i efekty działalności specjalnych stref ekonomicznych w województwie na podstawie zezwoleń ważnych na koniec 2016 r.

Raport wieńczy aneks, w którym ujęto zestawienie tabelaryczne ocen atrakcyjności inwestycyjnej dla powiatów i gmin województwa. Zawiera on również tabelaryczne zestawienie efektów funkcjonowania Specjalnych Stref Ekonomicznych.

W pracy zastosowano dwa podejścia do atrakcyjności inwestycyjnej. Wyróżniono **potencjalną atrakcyjność inwestycyjną** definiowaną jako zespół regionalnych walorów lokalizacyjnych, które mają wpływ na osiąganie celów inwestora (np. w postaci kształtowania się kosztów prowadzonej działalności gospodarczej, przychodów ze sprzedaży, rentowności netto oraz konkurencyjności danej inwestycji).

Ponadto zastosowano pojęcie **rzeczywistej atrakcyjności inwestycyjnej**, rozumianej jako zdolność regionu do wykreowania satysfakcji klienta - inwestora i wywołania absorpcji

kapitału finansowego i rzeczowego w formie inwestycji. Można ją mierzyć za pomocą efektywności poniesionych nakładów kapitału.¹

Wskaźniki potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej w wersji podstawowej (PAI1) oceniają walory lokalizacyjne regionów. Są one obliczane dla jednostek różnych szczebli podziału statystycznego (gminy, powiaty, podregiony, województwa). Wskaźniki potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej odnoszą się do całości gospodarki narodowej i poszczególnych wybranych sekcji gospodarki takich jak: C - przemysłu przetwórczego, G - handlu i napraw, I - zakwaterowania i gastronomii, M - działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej. Sekcje te stanowią trzon gospodarki regionalnej.

W raportach oprócz wskaźników PAI1 wykorzystano wskaźniki skonstruowane wyłącznie dla województw, w oparciu o wiele cech dostępnych od poziomu województw. Umożliwiają one znacznie szerszy kontekst ocen atrakcyjności inwestycyjnej w porównaniu do wskaźników PAI1. Są to wskaźniki grupy PAI2, opracowane specjalnie na potrzeby oceny atrakcyjności inwestycyjnej w ujęciu ogólnym, czyli dla gospodarki narodowej i w odniesieniu do wyżej wymienionych sekcji gospodarki.

W raporcie wykorzystano oceny rzeczywistej atrakcyjności inwestycyjnej (RAI), nawiązującej do napływu kapitału inwestycyjnego oraz efektów inwestycji, rozpatrywanych z punktu widzenia produktywności i efektywności poniesionych nakładów. Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna może być odnoszona ponadto do poziomu województw uwzględniając dostępność danych statystycznych.

Zaproponowane miary są przedmiotem corocznej ewaluacji, dzięki konsultacjom z instytucjami obsługującymi inwestorów zagranicznych, jak i bezpośrednim kontaktom zespołu z jednostkami samorządu terytorialnego oraz organizacjami przedsiębiorców. Z opisem metodycznym pomiaru atrakcyjności inwestycyjnej regionów Polski oraz powiatów i gmin można zapoznać się na stronie **Instytutu Przedsiębiorstwa Szkoły Głównej Handlowej** (<http://kolegia.sgh.waw.pl/pl/KNoP/struktura/IP/struktura/ZOB/>), a także w licznych publikacjach naukowych i ekspertyzach.

¹ Szerzej na ten temat m.in. w: *Atrakcyjność inwestycyjna regionów Polski jako źródło przedsiębiorczych przewag konkurencyjnych*, praca zespołowa pod red. H. Godlewskiej-Majkowskiej, Studia i Analizy Instytutu Przedsiębiorstwa, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2012; H. Godlewska-Majkowska, *Polish regions and their investment attractiveness in the EU*, w: *POLAND Competitiveness Report 2013. National and Regional Dimensions*, M. Weresa (editor), Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2013, s. 299-316.

1. CHARAKTERYSTYKA GOSPODARKI REGIONALNEJ WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

Województwo łódzkie jest położone w centrum Polski, a zarazem w centrum Europy. Jest to region o tradycjach przemysłowych, kojarzony z włókiennictwem i przemysłem odzieżowym. Obecnie w oparciu o trzecie pod względem liczby mieszkańców miasto w Polsce - Łódź, rozwijają się dynamicznie w tym regionie inne rodzaje przemysłu, szczególnie produkcja sprzętu AGD oraz biotechnologiczny.

Atuty województwa stanowią:

- znakomite położenie komunikacyjne - w województwie powstał węzeł autostrad (w okolicach Strykowa), dzięki czemu województwo ma szczególnie wysokie walory lokalizacyjne dla inwestycji skierowanych na rynek krajowy i międzynarodowy,
- dostęp do dużych zasobów pracy, nie tylko w postaci tanich pracowników o niskich kwalifikacjach, ale także wykwalifikowanych pracowników, co jest możliwe dzięki obecności licznych szkół wyższych oraz szkolnictwa zawodowego,
- duży potencjał naukowo - badawczy łódzkich szkół wyższych i ośrodków naukowych,
- znaczne zasoby węgla brunatnego, dzięki czemu województwo dysponuje nadwyżką taniej energii elektrycznej,
- bardzo duże zasoby wód termalnych, które mogą być podstawą rozwoju energii odnawialnej oraz rozwoju funkcji uzdrowiskowych regionu,
- atrakcyjne oferty inwestycyjne dla inwestorów w podstrefach specjalnych stref ekonomicznych.

Zbiorczą charakterystykę województwa zawiera tabela 1.

Tabela 1. Ogólna charakterystyka gospodarki województwa łódzkiego

Wyszczególnienie	Województwo łódzkie	Polska	Udział procentowy województwa w wielkości krajowej
Potencjał rynkowy			
PKB per capita w 2014 r. (zł/osoba)	41 839	44 686	-
Liczba ludności (osoby stan na 31 XII 2016)	2 485 323	38 432 992	6,5%
Potencjał zasobów pracy			
Absolwenci szkół wyższych w 2016 r. (osoby)	19 215	364 399	5,3%
Absolwenci szkół średnich w 2016 r. (osoby)	17 048	268 502	6,3%
Liczba pracujących w 2016 r. (tysiące osób)	1 103	16 197	6,8%
Struktura pracujących w 2016 r.	sektor rolniczy 12,6%	10,6%	
	sektor przemysłowy 31,2%	31,4%	
	sektor usługowy 56,2%	58,0%	
Nakłady inwestycyjne i kapitał spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie			
Nakłady inwestycyjne w 2015 r. (mln zł)	3 197,5	83 788,9	3,8%
Kapitał spółek w 2015r. (mln zł)	5 147,5	203 897,8	2,5%
Specjalne strefy ekonomiczne w województwie			
– Łódzka		– Starachowicka	
Oceny wyróżniające województwo łódzkie wg PAI2 i RAI (klasa A, B i C)			
Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna PAI_2		Gospodarka narodowa klasa C Przemysł kapitałochłonny klasa C Przemysł pracochłonny klasa C Handel i naprawy klasa C Działalność profesjonalna naukowa i techniczna klasa C	
Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna RAI		Handel i naprawy klasa C Zakwaterowanie i gastronomia klasa C	
Wyróżnione powiaty i gminy wg PAI1_GN			
Powiaty	Klasa A	bełchatowski, m. Łódź, m. Skierniewice	
	Klasa B	łódzki wschodni, m. Piotrków Trybunalski, zgierski	
Gminy	Klasa A	Aleksandrów Łódzki (m-w), Andrespol (w), Bełchatów (m), Kleszczów (w), Konstantynów Łódzki (m), Ksawerów (w), Kutno (m), Łowicz (m), Łódź (m), Nowosolna (w), Pabianice (m), Piotrków Trybunalski (m), Rawa Mazowiecka (m), Rząśnia (w), Rzgów (m-w), Skierniewice (m), Stryków (m-w), Tomaszów Mazowiecki (m), Zgierz (m)	
	Klasa B	Brzeziny (m), Głowno (m), Koluszki (m-w), Łęczyca (m), Ozorków (m), Pabianice (w), Parzęczew (w), Radomsko (m), Sieradz (m), Sulmierzyce (w), Szczerców (w), Tuszyń (m-w), Wieluń (m-w), Zduńska Wola (m)	

Objaśnienia: (m) – gmina miejska, (w) – gmina wiejska, (m-w) – gmina miejsko-wiejska,

PAI – potencjalna atrakcyjność inwestycyjna, RAI - rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna

* Więcej informacji w Aneksie w tab. 4.

Źródło: opracowanie własne.

Liczba osób zamieszkujących województwo w roku 2016 to 2 485 323 mieszkańców, co stanowiło 6,5% ludności Polski. W województwie łódzkim struktura wieku w roku 2016 przedstawiała się następująco: na wiek przedprodukcyjny przypadało 16,8% osób, produkcyjny: 60,7% i poprodukcyjny: 22,5% (Polska analogicznie: 17,9%, 61,8% i 20,2%).

Główny potencjał dla tworzenia kapitału ludzkiego w województwie stanowi 24 uczelni wyższych, w których kształci się 79 tys. studentów, czyli 5,9% studentów w skali kraju.

Według raportu przygotowanego przez Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych (KEJN) dla Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w województwie łódzkim Wydział Lekarski Uniwersytetu Medycznego otrzymał kategorię A+, 22 wydziały uczelni wyższych otrzymało kategorię naukową A; a 18 wydziałów otrzymało kategorię – B. Warto także wspomnieć, że 24 szkoły wyższe nie otrzymały żadnej kategorii przyznawanej przez KEJN. Szczegółowe informacje znajdują się w Aneksie (tabela 5.).

W województwie do szkół zasadniczych uczęszcza 9,8% uczniów województwa, natomiast do techników 33,7%.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie była równa we wrześniu 2017 r. 7,1%, dla porównania w Polsce – 6,8%.² Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w pierwszym półroczu 2017 wyniosło 3998,33 zł, czyli 98% średniego wynagrodzenia w Polsce.

Województwo łódzkie dostarczyło w 2014 r. 6,1% produktu krajowego brutto Polski. W przeliczeniu na jednego mieszkańca stanowiło to 41 839 zł, przy średniej dla Polski 44 686 zł. Wynik ten plasuje województwo na 6 miejscu w kraju. Dynamika wzrostu PKB w województwie w latach 2004-2014 wyniosła 181%, przy średniej dla Polski równej 185%.

W porównaniu do całego kraju, struktura zatrudnienia w województwie charakteryzuje się dominującym udziałem sektora usług 57,1% podczas gdy na sektor rolniczy i przemysłowy przypada analogicznie 12,3% i 30,6% pracujących (GUS, BDL 2017).

W strukturze przemysłu województwa łódzkiego wybijają się kilka działów takich jak: produkcja artykułów spożywczych (23% wartości produkcji sprzedanej całego przemysłu województwa na koniec 2015 roku), produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (8%), produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (6%), a także produkcja wyrobów z metali (5%).

Region jest czołowym producentem odzieży (29% krajowej produkcji sprzedanej w 2016), wyrobów tekstylnych (20%), wyrobów farmaceutycznych (13%), wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (9%), artykułów spożywczych (8%), produktów z gumy i tworzyw sztucznych (8%), a także produkcji komputerów, wyrobów elektronicznych

² Bezrobotni oraz stopa bezrobocia wg województw, podregionów i powiatów (stan na koniec września 2017 r.) GUS.

i optycznych (6%). Województwo łódzkie ma też 10% udział w krajowym rynku poligrafii i reprodukcji zapasowych nośników informacji.³

Dla inwestorów istotne znaczenie może mieć to, które sektory są postrzegane jako strategiczne przez władze województwa łódzkiego. Na podstawie strategii rozwoju regionalnego można do nich zaliczyć: energetykę, logistykę, włókiennictwo, sektor rolno-spożywczy, budowlany, chemiczny i biotechnologiczny. Ważną wskazówką dla inwestorów zainteresowanych dokonaniem inwestycji w województwie łódzkim, może być lista tzw. sektorów wysokich szans, ustalona przez Polską Agencję Inwestycji i Handlu przy współpracy z samorządem województwa łódzkiego w oparciu o obserwacje tendencji w zakresie napływu inwestycji do tego województwa. Są to sektory:

- branża włókiennicza, odzieżowa i dziewiarska,
- zaawansowane materiały budowlane,
- medycyna, farmacja, kosmetyki,
- energetyka, w tym odnawialne źródła energii,
- innowacyjne rolnictwo i przetwórstwo rolno-spożywcze,
- media, informatyka i telekomunikacja,
- mechatronika.

Inwestycje te w większości przypadków mogą być lokowane w specjalnie przygotowanych na preferencyjnych warunkach atrakcyjnych lokalizacjach oferowanych przez Specjalne Strefy Ekonomiczne: **Łódzka SSE, Starachowicka SSE, w następujących podstrefach:**

- **Łódzka SSE**, podstrefy: Aleksandrów Łódzki (m-w), Bełchatów (m), Brójce (w), Kleszczów (w), Koluszki (m-w), Konstantynów Łódzki (m), Krośnice (m-w), Ksawerów (w), Kutno (m), Łęczyca (m), Łowicz (m), Łódź (m), Opoczno (m-w), Ozorków (m), Paradyż (w), Piotrków Trybunalski (m), Radomsko (m), Rawa Mazowiecka (m), Sieradz (m), Skierniewice (m), Sławno (w), Stryków (m-w), Tomaszów Mazowiecki (m), Tomaszów Mazowiecki (w), Ujazd (w), Widawa (w), Wieluń (m-w), Wola Krzysztoporska (w), Wolbórz (m-w), Wróblew (w), Zduńska Wola (m), Żelów (m-w), Zgierz (m), Zgierz (w), Żychlin (m-w),
- **SSE Starachowicka**, podstrefa: Mniszków (w).

We wszystkich wymienionych lokalizacjach inwestorzy mogą uzyskać zwolnienie z podatku dochodowego sięgające 35% - 55%, w zależności od wielkości przedsiębiorstwa - więcej na temat zasad pomocy publicznej:

http://www.paih.gov.pl/strefa_inwestora/zachety_inwestycyjne_w_sse.

³ Obliczenia na podstawie Biuletynu Statystycznego Województwa Łódzkiego, I kwartał 2017 oraz Biuletynu Statystycznego I kwartał 2017, www.stat.gov.pl (07.11.2017) .

2. POZYCJA WOJEWÓDZTWA NA MAPIE ATRAKCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ POLSKI I UNII EUROPEJSKIEJ

Województwo łódzkie należy do atrakcyjnych województw w Polsce, o czym świadczy uzyskana przez nie dość wysoka ocena potencjalnej atrakcyjności inwestycyjna PAI2 dla gospodarki narodowej - klasa C, w tym również dla inwestycji kapitałochłonnych i pracochłonnych w przemyśle, handel i naprawy, a także dla działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej. Również efekty inwestycji mierzone wskaźnikiem rzeczywistej atrakcyjności inwestycyjnej wskazują na istnienie w tym województwie korzystnych ogólnych warunków dla prowadzenia biznesu, ze szczególnym uwzględnieniem handlu i napraw, a także zakwaterowania z gastronomią (klasa C).

W latach 2005-2015 województwo nieznacznie podniosło swoją pozycję konkurencyjną na rynku bezpośrednich inwestycji zagranicznych mierzoną wartością kapitału podstawowego podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego z 3,9% do 4,1%.

W oparciu o metodykę opracowaną przez zespół Instytutu Przedsiębiorstwa w ramach badań statutowych Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, od czterech lat tworzona jest ocena atrakcyjności inwestycyjnej dla wszystkich regionów Unii Europejskiej. Ocena ta oparta jest na pomiarze atrakcyjności zasobów pracy, rynku oraz innowacyjności.⁴ Ze względu na różną metodologię badań dla regionów w Polsce oraz regionów w Unii Europejskiej oraz zmienne uwzględnione w badaniu, ich wyniki są nieporównywalne. Dzieje się tak dlatego, że nie wszystkie dane dotyczące województw, gmin i powiatów są dostępne (np. nie wszystkie regiony posiadają aktualne informacje dotyczące infrastruktury).

Województwo łódzkie zostało ocenione jako region o dość niskiej atrakcyjności inwestycyjnej (klasa D) spośród 275 regionów Unii Europejskiej szczebla NUTS 2. Polski region zajął 148 miejsce, co oznacza, że poprawiło swoją lokatę o 25 pozycji względem poprzedniego badania, co stanowi największą zmianę wśród polskich województw.

Województwo jest bardziej atrakcyjne między innymi niż regiony:

- **austriackie:** Burgenland;
- **belgijskie:** Prov. Limburg, Prov. Hainaut, Prov. Luxembourg, Prov. Namur;
- **brytyjskie:** Cumbria, East Yorkshire and Northern Lincolnshire, Lincolnshire, Dorset and Somerset, Cornwall and Isles of Scilly, West Wales and The Valleys, Highlands and Islands;
- **bułgarskie:** Severozapaden, Severen tsentralen, Severoiztochen, Yugoiztochen, Yuzhen tsentralen;

⁴ Więcej: *Atrakcyjność inwestycyjna regionów Polski na tle Unii Europejskiej*, praca zbiorowa pod red. H. Godlewskiej-Majkowskiej, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2013 oraz

<http://kolegia.sgh.waw.pl/pl/KNoP/struktura/IP/struktura/ZOB/>

- **chorwackie:** Jadranska Hrvatska, Kontinentalna Hrvatska;
- **czeskie:** Severozápad, Střední Morava, Moravskoslezsko;
- **duńskie:** Sjælland, Syddanmark;
- **francuskie:** Champagne-Ardenne, Picardie, Haute-Normandie, Centre, Basse-Normandie, Bourgogne, Nord - Pas-de-Calais, Lorraine, Poitou-Charentes, Limousin, Auvergne, Guadeloupe, Martinique, Guyane, Réunion;
- **greckie:** Anatoliki Makedonia, Thraki, Kentriki Makedonia, Dytiki Makedonia, Thessalia, Ipeiros, Ionia Nisia, Dytiki Ellada, Sterea Ellada, Peloponnisos, Voreio Aigaio, Notio Aigaio, Kriti;
- **hiszpańskie:** Galicia, Principado de Asturias, Cantabria, Castilla y León, Castilla-La Mancha, Extremadura, Comunidad Valenciana, Illes Balears, Andalucía, Región de Murcia, Canarias;
- **holenderskie:** Friesland, Drenthe, Zeeland;
- **irlandzkie:** Border, Midland and Western;
- **niemieckie:** Oberfranken, Brandenburg, Kassel, Mecklenburg-Vorpommern, Lüneburg, Weser-Ems, Münster, Koblenz, Saarland, Chemnitz, Sachsen-Anhalt, Schleswig-Holstein, Thüringen;
- **portugalskie:** Norte, Algarve, Centro, Alentejo, Região Autónoma dos Açores, Região Autónoma da Madeira;
- **rumuńskie:** Nord-Vest, Centru, Nord-Est, Sud-Est, Sud - Muntenia, Sud-Vest Oltenia, Vest;
- **słowackie:** Západné Slovensko, Stredné Slovensko, Východné Slovensko;
- **słoweńskie:** Vzhodna Slovenija;
- **węgierskie:** Közép-Dunántúl, Nyugat-Dunántúl, Dél-Dunántúl, Észak-Magyarország, Észak-Alföld, Dél-Alföld;
- **włoskie:** Valle d'Aosta/Vallée d'Aoste, Abruzzo, Molise, Campania, Puglia, Basilicata, Calabria, Sicilia, Sardegna, Provincia Autonoma Bolzano/Bozen, Veneto, Friuli-Venezia Giulia, Toscana, Umbria, Marche.

3. ZRÓŻNICOWANIE WEWNĘTRZNE ATRAKCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ WOJEWÓDZTWA

Atrakcyjność inwestycyjna poszczególnych jednostek administracyjnych województwa jest wynikiem oceny istotnych z punktu widzenia inwestora warunków dla prowadzenia działalności gospodarczej. Za czynniki te przyjmuje się: sytuację na rynku pracy, wyposażenie w infrastrukturę techniczną oraz społeczną, a także sytuację rynkową oraz uwarunkowania przyrodnicze.

Ocena **rynku pracy** informuje inwestora o możliwości pozyskania pracowników do planowych przedsięwzięć gospodarczych, nadwyżce lub niedoborach tych pracowników, co pośrednio wpływa na koszty zatrudnienia.

Ocena stanu **infrastruktury technicznej** pozwala planować przedsięwzięcia gospodarcze, które wymagają przygotowania terenu inwestycyjnego w podstawowe elementy techniczne, takie jak: instalacje przesyłowe: wody, gazu, prądu, a także urządzenia ochrony środowiska w postaci oczyszczalni ścieków.

Infrastruktura społeczna oceniana jest przez pryzmat wyposażenia danej lokalizacji w budynki oraz urządzenia decydujące o jakości życia mieszkańców, czy też rozwoju kapitału ludzkiego, poprzez dostęp do edukacji, służby zdrowia, obiektów sportowo-rekreacyjnych, technologii informacyjnych, w tym Internetu.

Sytuacja rynkowa informuje inwestora o chłonności rynku, czyli liczbie potencjalnych konsumentów, a także pośrednio o ich zamożności, czyli możliwości nabywania towarów i usług. Na potrzeby oceny atrakcyjności lokalizacji usług turystycznych i ich pochodnych, poddano ocenie **uwarunkowania przyrodnicze**, które stanowią jednocześnie istotny element kształtowania jakości życia mieszkańców.

Łączna ocena wszystkich wymienionych elementów w poszczególnych powiatach lub gminach, pokazuje przestrzenne zróżnicowanie atrakcyjności inwestycyjnej w województwie. Dodatkowo prezentowane są wyniki oceny dla poszczególnych obszarów gospodarki, takich jak: przemysł, handel, usługi turystyczne oraz usługi nowoczesne związane z działalnością profesjonalną, naukową oraz techniczną (rysunek 1 i 2). Prezentowane na mapie wyróżnione lokalizacje oznaczono gwiazdami, które wskazują najwyższe oceny, wspomnianych już wyżej poszczególnych warunków prowadzenia działalności gospodarczej.

Gwiazda pomarańczowa oznacza, iż powiat lub gmina uzyskała ponad przeciętną ocenę we wszystkich analizowanych obszarach (gospodarki narodowej, przemysłu, handlu, usług turystycznych oraz usług profesjonalnych) natomiast **gwiazda złota** jest najwyższym wyróżnieniem i oznacza najwyższą ocenę wszystkich analizowanych sekcji gospodarczych w danym powiecie lub gminie.

W grupie powiatów najwyżej ocenione miasta na prawach powiatu - **złote gwiazdy** to: Łódź oraz wyróżnione **gwiazdą pomarańczową** miasta na prawach powiatu Piotrków Trybunalski, Skierniewice oraz powiaty: bełchatowski, łódzki wschodni, pabianicki.

W grupie gmin miejskich najwyżej ocenione, wyróżnione:

- **złotą gwiazdą** to miasta: Bełchatów (m), Konstantynów Łódzki (m), Kutno (m), Łódź (m), Pabianice (m), Piotrków Trybunalski (m), Rawa Mazowiecka (m), Skierniewice (m),
- **gwiazdą pomarańczową** to: Brzeziny (m), Głowno (m), Łęczyca (m), Łowicz (m), Ozorków (m), Radomsko (m), Sieradz (m), Tomaszów Mazowiecki (m), Zduńska Wola (m), Zgierz (m).

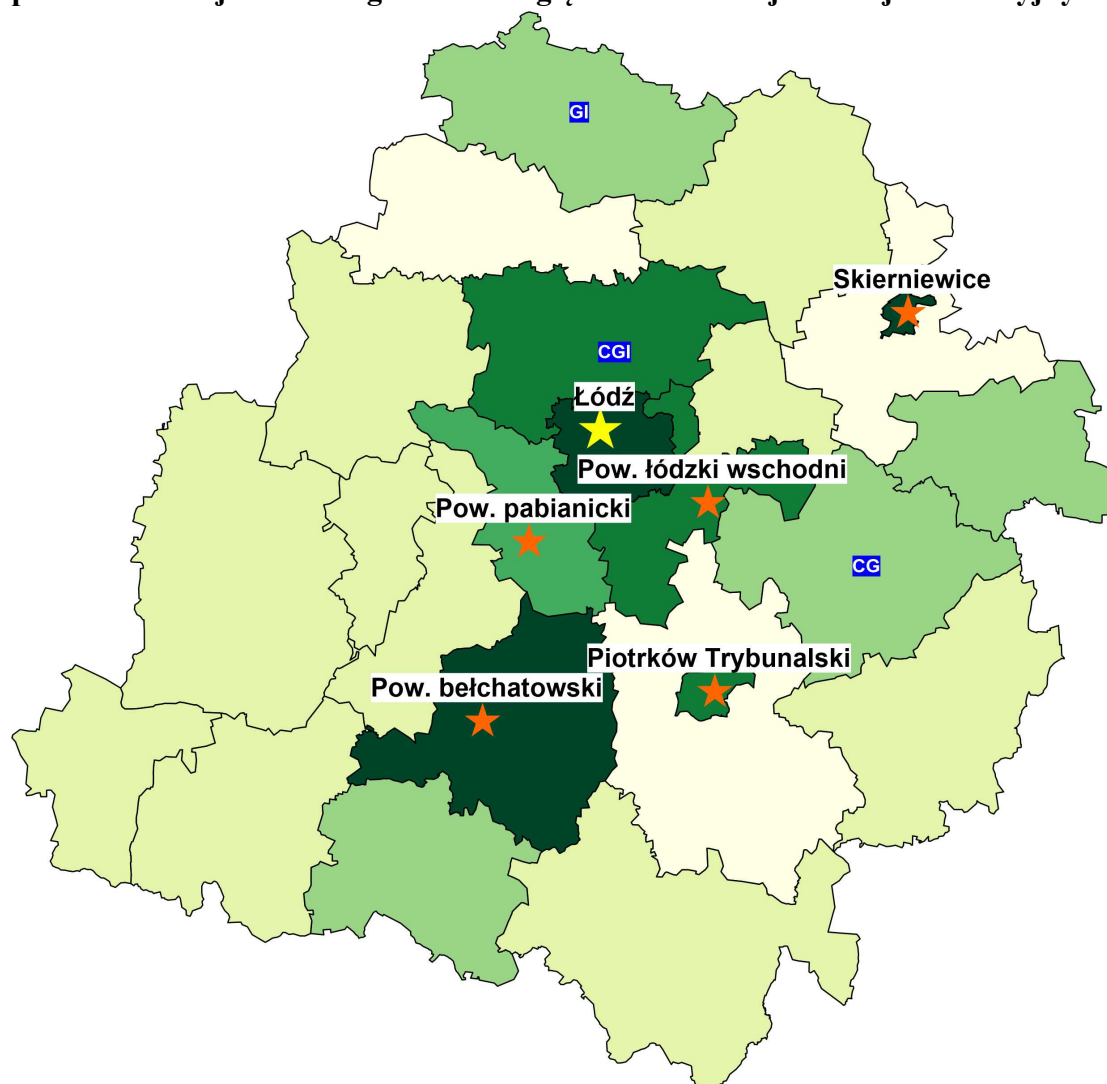
W grupie gmin wiejskich najwyżej ocenione, wyróżnione:

- **złotą gwiazdą** to: Andrespol (w), Kleszczów (w), Ksawerów (w),
- **gwiazdą pomarańczową** to: Bolesławiec (w), Nowosolna (w), Ozorków (w), Pabianice (w), Parzęczew (w), Rząśnia (w), Sulmierzyce (w), Szczerców (w), Ujazd (w).

W grupie gmin miejsko-wiejskich najwyżej ocenione, wyróżnione:

- **złotą gwiazdą** to: Aleksandrów Łódzki (m-w),
- **gwiazdą pomarańczową** to gminy: Kamieńsk (m-w), Koluszki (m-w), Pajęczno (m-w), Rzgów (m-w), Stryków (m-w), Tuszyn (m-w), Wieluń (m-w), Wieruszów (m-w), Wolbórz (m-w).

Rysunek 1. Zróznicowanie przestrzenne potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej powiatów woj. łódzkiego z uwzględnieniem najbardziej atrakcyjnych sekcji

POTENCJALNA ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA POWIATÓW
dla gospodarki narodowej w 2016

★ Najwyższa ocena
dla wszystkich sekcji
wg PKD C, G, I, M

★ Oceny ponadprzeciętne
dla wszystkich sekcji
wg PKD C, G, I, M

Oceny ponadprzeciętne
dla poszczególnych sekcji
wg PKD C, G, I, M

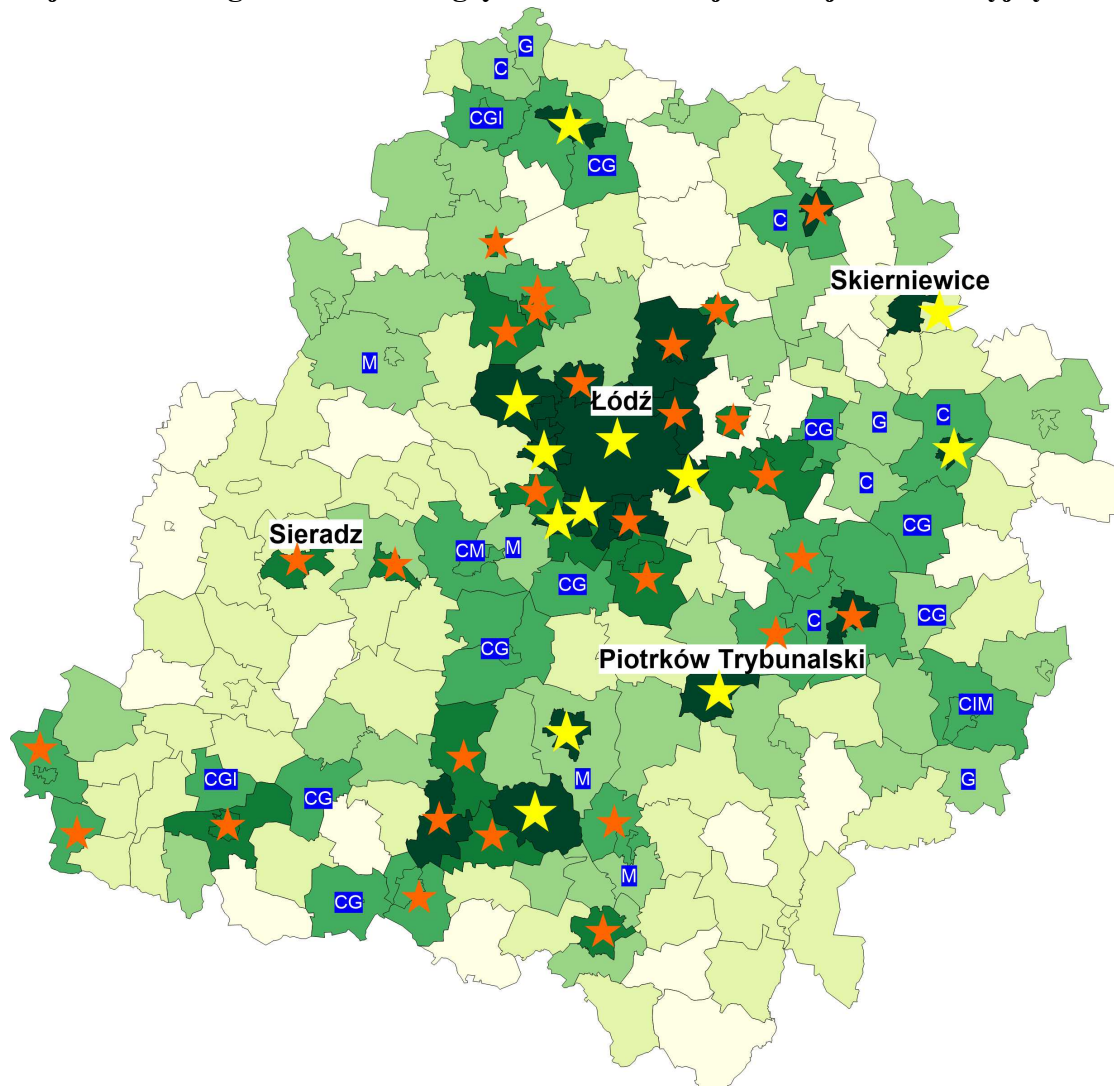
C Przemysł przetwórczy
G Handel i naprawy
I Zakwaterowanie i gastronomia
M Działalność profesjonalna,
naukowa i techniczna

Powiaty oznaczone złotą gwiazdą:

miasto Łódź

Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 2. Zróżnicowanie przestrzenne potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej gmin woj. łódzkiego z uwzględnieniem najbardziej atrakcyjnych sekcji

POTENCJALNA ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA GMIN
dla gospodarki narodowej w 2016

■ A	★ Najwyższa ocena dla wszystkich sekcji wg PKD C, G, I, M
■ B	
■ C	
■ D	★ Ocenę ponadprzeciętną dla wszystkich sekcji wg PKD C, G, I, M
■ E	
■ F	

Ocenę ponadprzeciętną dla poszczególnych sekcji wg PKD C, G, I, M

■ C	Przemysł przetwórczy
■ G	Handel i naprawy
■ I	Zakwaterowanie i gastronomia
■ M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna

Gminy oznaczone złotą gwiazdą:

Aleksandrów Łódzki (m-w), Andrespol (w), Bełchatów (m), Kleszczów (w), Konstantynów Łódzki (m), Ksawerów (w), Kutno (m), Łódź (m), Pabianice (m), Piotrków Trybunalski (m), Rawa Mazowiecka (m), Skierniewice (m)

Źródło: Opracowanie własne.

4. WSPARCIE INSTYTUCJONALNE INWESTORA I PRZEDSIĘBIORCY W WOJEWÓDZTWIE

Rozwój instytucji otoczenia biznesu w regionie stanowi ważny czynnik jego atrakcyjności inwestycyjnej. Szczególnie istotną rolę odgrywają instytucje wspierające przedsiębiorczość, rozwiązania proinwestycyjne, komercjalizację badań naukowych i innowacyjność przedsiębiorstw.

4.1. INSTYTUCJE OTOCZENIA BIZNESU

Wśród instytucji okołobiznesowych w województwie (z wyłączeniem instytucji naukowo-badawczych), które mają wpływ na rozwój gospodarczy regionu znajdują się m.in. izby gospodarcze, stowarzyszenia, inkubatory przedsiębiorczości, parki technologiczne, centra transferu technologii, ośrodki doradztwa, instytucje finansowe oraz agencje rozwoju.

Dla inwestorów szczególnie ważnym wsparciem jest system regionalnych Centrów Obsługi Inwestora stworzony przez Polską Agencję Inwestycji i Handlu S.A. w porozumieniu z marszałkami województw dla zapewnienia inwestorom kompleksowej obsługi na poziomie każdego województwa.

W województwie łódzkim jest to:

Centrum Obsługi Inwestora działające w strukturze
Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego
www.biznes.lodzkie.pl

Łódzkie Centrum Obsługi Inwestora jako Partner PAIH to: „one stop shop”, źródło potrzebnych inwestorowi informacji regionalnych, przepisów i aktów prawnych, ofert inwestycyjnych oraz aktualnych danych o gospodarce regionu, jednostka, której pracownicy posiadają odpowiednie kwalifikacje do obsługi inwestorów. Personel COI działa według standardów określonych przez Polską Agencję Inwestycji i Handlu S.A., został przeszkolony w Agencji i ma zapewnioną stałą pomoc merytoryczną jej pracowników.

Bardzo istotnym narzędziem wspomagającym inwestorów są Specjalne Strefy Ekonomiczne, których zasady działania oraz efekty zostały opisane w dalszej części raportu.

Zgodnie z informacjami pochodzącymi z Łódzkiego Centrum Obsługi Inwestora („*Ankieta dotycząca atrakcyjności inwestycyjnej województwa łódzkiego*”) na terenie województwa funkcjonowało m.in.: siedem izb gospodarczych, siedem stowarzyszeń, jeden inkubator przedsiębiorczości, cztery parki, cztery ośrodki doradztwa oraz jedna instytucja finansowa.

Poniżej prezentujemy szereg wybranych instytucji okołobiznesowych w województwie łódzkim, które pracują na rzecz rozwoju przedsiębiorczości, poprzez wspieranie rozwoju nowoczesnych technologii i pobudzanie tworzenia powiązań kooperacyjnych oraz innych form współpracy. Są to:

Regionalna Izba Gospodarcza w Kutnie (<http://www.rig.kutno.pl/>)

Celem działalności Izby jest m.in. tworzenie lobbingu gospodarczego i reprezentowanie interesów zrzeszonych podmiotów wobec władz państwowych i samorządowych. Ponadto Izba zajmuje się promocją firm członkowskich oraz walorów gospodarczych i turystycznych całego regionu, kształtowaniem i upowszechnianiem zasad etyki w działalności gospodarczej. Oferta Izby obejmuje szkolenia m.in. z zakresu podatków, prawa pracy, prawa zamówień publicznych, prawa budowlanego, skutecznej sprzedaży i ochrony środowiska. Izba organizuje konferencje, seminaria, spotkania tematyczne. Izba propaguje ideę podnoszenia jakości wyrobów i usług i wprowadzania nowoczesnych technologii, pomaga we wprowadzaniu do firm działań innowacyjnych.

W 2000 roku zostało podpisane Wojewódzkie Porozumienie Izb Gospodarczych, dzięki czemu powstał system bieżących kontaktów i konsultacji istotnych dla funkcjonowania i rozwoju przedsiębiorczości, a także podjęto systematyczną współpracę w zakresie spraw dotyczących przedsięwzięć gospodarczych podejmowanych w województwie łódzkim. W skład porozumienia weszły następujące podmioty: Regionalna Izba Gospodarcza w Kutnie, Regionalna Izba Gospodarcza w Piotrkowie Trybunalskim, Regionalna Izba Gospodarcza w Skierniewicach, Łódzka Izba Przemysłowo-Handlowa, Regionalna Izba Gospodarcza Łódź, Stowarzyszenie Przedsiębiorców Rawy Mazowieckiej, Regionalna Izba Przemysłowo-Handlowa w Radomsku, Regionalna Izba Gospodarcza w Ujeździe, Regionalna Izba Budownictwa w Łodzi.

Łódzka Izba Przemysłowo-Handlowa (<http://www.izba.lodz.pl/>)

ŁIPH jest organizacją samorządu gospodarczego skupiającą ponad 300 firm, na rzecz których świadczy różnorodne usługi. Główną ideą Izby jest troska o przedsiębiorców. Podstawowe obszary działania ŁIPH to m.in.: spotkania B2B, konferencje i szkolenia, doradztwo, informacja gospodarcza, reprezentacja interesów firm członkowskich, realizacja projektów współfinansowanych z UE, wsparcie w podnoszeniu konkurencyjności na rynkach zagranicznych, świadczenie usług związanych z podpisem elektronicznym. Oferta Izby dla eksporterów obejmuje m.in. usługi legalizacji dokumentów, wystawianie świadectw pochodzenia towaru (od 2 marca 2015 r.), a także kojarzenie partnerów zagranicznych (poszukiwanie zagranicznych partnerów biznesowych, przekazywanie informacji nt. przetargów i ofert firm zagranicznych adresowanych do polskich przedsiębiorstw, udostępnianie informacji o zagranicznych, branżowych imprezach targowo-wystawienniczych, misjach gospodarczych organizowanych z Polski i do Polski, przekazywanie danych

rynkowych polskich placówek za granicą, jak również zagranicznych przedstawicielstw dyplomatycznych i handlowych w Polsce, informowanie o planowanych wizytach w Polsce przedstawicieli zagranicznych przedsiębiorstw). Przy ŁIPH działa Sąd Arbitrażowy Polski Centralnej zajmujący się rozstrzyganiem sporów gospodarczych.

Fundacja Rozwoju Przedsiębiorczości w Łodzi (www.frp.lodz.pl)

FRP podejmuje działania, których celem jest integracja środowiska biznesu, rozwój innowacji, współpraca między przedsiębiorstwami i jednostkami naukowo-badawczymi, transfer wiedzy i technologii, budowa gospodarki opartej na wiedzy oraz wspieranie integracji europejskiej. Fundacja oferuje m.in.: usługi szkoleniowe (w tym na zamówienie – dostosowane do potrzeb klienta), doradcze (np. audyt technologiczny i eksportowy) oraz informacyjne, a także organizuje kursy dla kandydatów na członków rad nadzorczych. Oferta Fundacji obejmuje ponadto usługi proinnowacyjne, m.in.: audyt innowacyjności, doradztwo przy wdrażaniu innowacji, ochrona własności intelektualnej, asystent innowacji, wdrażanie systemów zarządzania środowiskiem. FRP wydaje miesięcznik Biuletyn Informacyjny FRP, organizuje spotkania Forum Przedsiębiorczości oraz prowadzi spotkania Nauka dla Biznesu. Jako koordynator Fundacja prowadzi pilotażowe projekty m.in. z zakresu nowoczesnego zarządzania, rozwoju eksportu, popularyzacji nauki i promocji osiągnięć zespołów badawczych, społecznej odpowiedzialności biznesu, dostosowania programów uczelni wyższych do potrzeb gospodarki, integracji grup szczególnego ryzyka w przedsiębiorstwach i społeczeństwie, mobilności w podejmowaniu zatrudnienia w UE.

"Bionanopark" w Łodzi (wcześniej Łódzki Regionalny Park Naukowo-Technologiczny Sp. z o.o.) (<http://www.technopark.lodz.pl/>)

Bionanopark to park naukowo-technologiczny specjalizujący się w biotechnologii i nanotechnologii. W jego skład wchodzi laboratoria: Biofizyki Molekularnej i Nanostrukturalnej, Biotechnologii Przemysłowej, Badań Strukturalnych Nanomateriałów, Medycyny Spersonalizowanej, Biosensorów i Elektroniki Organicznej, Autentykacji Produktów, Biotechnologii Molekularnej (Biotechnologiczne), Symulacji Molekularnych. Placówki prowadzą badania dla różnych branż gospodarki: spożywczej, chemicznej, medycyny, ochrony środowiska, farmacji, wojskowości. W ramach Parku działa Inkubator technologiczny, w którym wspierane są młode i innowacyjne przedsiębiorstwa. Oferta Inkubatora obejmuje m.in.: korzystne warunki finansowe wynajmu oparte na zasadach pomocy de minimis, dostęp do powierzchni biurowej, meeting roomów, sal konferencyjnych i przestrzeni wspólnych, doradztwo patentowe, księgowe, marketingowe i PR, mentoring, pomoc w poszukiwaniu zewnętrznych źródeł finansowania, szkolenia, wydarzenia networkingowe. Park oferuje preferencyjne warunki dzierżawy terenu - tereny inwestycyjne dla przedsiębiorców podzielono na działki inwestycyjne różnej wielkości objęte miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego - obszar ten przeznaczony jest pod usługi i nieuciążliwą produkcję oraz zabudowę hotelową. Oferta jest szczególnie atrakcyjna dla firm, które nie chcą inwestować we własne działy R&D, ponieważ mogą na atrakcyjnych warunkach zlecać badania swoich produktów centrum wdrożeniowemu Bionanopark. Na terenie Parku funkcjonuje także Centrum konferencyjne, które zapewnia nowoczesną infrastrukturę do organizacji konferencji, szkoleń oraz spotkań biznesowych.

Belchatowsko Kleszczowski Park Przemysłowo Technologiczny Sp. z o.o.
(<http://www.ppt.belchatow.pl/>)

BKPPT wykorzystując lokalną infrastrukturę umożliwia podejmowanie na preferencyjnych warunkach działalności gospodarczej, zwłaszcza przez małych i średnich przedsiębiorców. Oferta Parku obejmuje m.in.: możliwość nabycia lub dzierżawy terenów inwestycyjnych dla inwestorów krajowych i zagranicznych, możliwość korzystania z infrastruktury oraz profesjonalnych usług pomocniczych (usługi informacyjne, szkoleniowe, doradcze, księgowe, prawne, innowacyjne), transfer technologii, jak również pomoc w pozyskiwaniu środków finansowych. W Parku działa Inkubator Technologiczny zapewniający początkującym przedsiębiorcom z sektora MSP pomoc w uruchomieniu i prowadzeniu firmy oferującej produkt lub usługę powstałą w wyniku wdrożenia nowej technologii. Oferta Inkubatora jest skierowana w pierwszej kolejności do przedsiębiorstw zakładanych przez absolwentów, doktorantów, młodych pracowników naukowych Politechniki Łódzkiej i innych uczelni regionu łódzkiego oraz pracowników, którzy utracili pracę z powodu restrukturyzacji przedsiębiorstw. W ramach inkubatora oferowane są również usługi doradcze m.in. z zakresu opracowania strategii rozwoju firmy, biznes planu, studiów wykonalności, prowadzenia działalności gospodarczej (w dziedzinie marketingu, prawa, podatków, produkcji), finansów (analizy finansowe, studia wykonalności, wnioski kredytowe), pomoc doradcza przy realizacji projektów współfinansowanych z UE, konsultacje związane z prawami własności intelektualnej, doradztwo techniczne i technologiczne, dostęp do informacji o poszukiwanych technologiach, transfer technologii oraz lista technologii gotowych do wdrożenia, kojarzenie partnerów do realizacji przedsięwzięć innowacyjnych, informacje nt. krajowych i zagranicznych propozycji współpracy gospodarczej, pomoc i doradztwo w pozyskiwaniu terenów inwestycyjnych. Park oferuje również usługi wirtualnego adresu. W ramach Parku funkcjonuje Regionalne Centrum Inteligentnej Energii oferujące pomoc na wszystkich etapach realizacji inwestycji z wykorzystaniem energooszczędnych i innowacyjnych rozwiązań technologicznych.

Art.Inkubator (<http://www.artinkubator.com/>)

Art_Inkubator w Fabryce Sztuki wspiera osoby kreatywne w działalności rynkowej jednocześnie realizując działania mające na celu promocję sztuki i profesjonalizację kadr. Art_Inkubator zapewnia pomoc firmom z branży kreatywnej w rozpoczęciu działalności oraz przez pierwsze lata funkcjonowania. Inkubowane firmy mogą inicjować i rozwijać działalność korzystając z preferencyjnych warunków funkcjonowania. Przedsiębiorcy z branży kreatywnej mają do dyspozycji różnego rodzaju przestrzenie, platformę usług elektronicznych (umożliwiającą m.in. korzystanie z „wirtualnego biura”, tworzenie i prowadzenie strony internetowej przedsiębiorstwa, rezerwację przestrzeni w Art_Inkubatorze, a także korzystanie z bazy wiedzy zawierającej opracowania tematyczne z zakresu wsparcia biznesowego dedykowanego dla sektora kreatywnego i kultury), jak również usługi doradcze, szkoleniowe i biurowe. Art_Inkubator jest platformą wspierającą realizację pomysłów biznesowych i artystycznych dla przedsiębiorców z branży kreatywnej oraz instytucji i firm zajmujących się działalnością kulturalno-artystyczną, co daje możliwości współdziałania i tworzenia. Przedsiębiorcy, artyści i organizacje pozarządowe mogą rozwijać działalność w

przygotowanych przestrzeniach biurowych, sali teatralno-koncertowej, pracowniach i przestrzeniach artystycznych, salach konferencyjnych i spotkań biznesowych, korzystając z kawiarni ze strefą coworkingową. W Inkubatorze możliwa jest realizacja różnego rodzaju działań artystycznych i kulturalnych oraz z zakresu przemysłów kreatywnych - odbywają się tu m.in.: festiwale, konferencje, spotkania, koktajle, sympozja, targi, wystawy, szkolenia, warsztaty, spektakle i koncerty. Rezydenci Inkubatora wyłaniani są na podstawie konkursu. Mogą nimi zostać osoby fizyczne, które założą firmy w ramach Art_Inkubatora lub przedsiębiorstwa funkcjonujące nie dłużej niż rok przed przystąpieniem do konkursu. Oceniany jest pomysł oraz możliwości jego realizacji w ramach projektu. Wsparcie, jakie otrzymuje firma może trwać maksymalnie dwa lata. Obecnie w Inkubatorze jest dwudziestu sześciu rezydentów z dziedzin obejmujących m.in. modę, film, projektowanie, architekturę, meblarstwo, grafikę, tkaniny użytkowe, scenografię, marketing internetowy a nawet sztukę iluzji.

Łódzka Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. (www.larr.lodz.pl)

ŁARR to instytucja wspierająca rozwój sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Od 2001r. ŁARR pełni funkcję Regionalnej Instytucji Finansującej (RIF), odpowiedzialnej za obsługę i wdrażanie programów przeznaczonych na finansowanie inwestycji w nowe technologie, specjalistyczne usługi doradcze, podnoszenie kwalifikacji pracowników i rozwój eksportu. Ponadto Agencja jest podmiotem świadczącym na zasadach komercyjnych kompleksowe usługi związane z pozyskiwaniem środków z funduszy programów POKL, RPO i POIG (w zakresie, w którym nie pełni funkcji RIF). Usługi doradcze dla przedsiębiorstw dotyczą m.in. przygotowywania projektów o dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej, obsługi i rozliczania projektów, wsparcia merytorycznego podczas samodzielnego przygotowywania dokumentacji aplikacyjnej przez przedsiębiorcę. Ponadto Agencja oferuje usługi w zakresie przygotowywania biznes planów, studiów wykonalności oraz operatorów związanych ze środowiskiem, doradztwo dla podmiotów ubiegających się o pozyskanie wsparcia z funduszy załączkowych, private equity/venture capital, usługi w zakresie przygotowywania wniosków o pozyskanie środków finansowych z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, doradztwo dla podmiotów ubiegających się o zezwolenie na prowadzenie działalności na terenie Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. ŁARR realizuje również szereg projektów własnych wspierających przedsiębiorczość w regionie. Agencja funkcjonuje także w Krajowym Systemie Usług dla firm z sektora MŚP, świadcząc usługi informacyjne, proinnowacyjne oraz finansowe (pożyczki i poręczenia). W ramach świadczenia usług finansowych prowadzony jest Regionalny Fundusz Pożyczkowy, a obecnie realizowany jest także program Inicjatywa Jeremie2, w ramach którego pozyskano dodatkowe środki finansowe z przeznaczeniem na pożyczki dla firm. Wsparcie przedsiębiorczości, innowacyjności i konkurencyjności lokalnych przedsiębiorstw jest realizowane także w ramach utworzonych przez ŁARR S.A. inkubatorów, tj.: Łódzkiego Inkubatora Przedsiębiorczości oraz Zduńskowolskiego Inkubatora Przedsiębiorczości. Oferta Agencji obejmuje również doradztwo dla jednostek samorządu terytorialnego m.in. z zakresu pozyskiwania środków finansowych na planowane inwestycje lub działania oraz doradztwo strategiczne, w tym opracowywanie Strategii Rozwoju Gminy czy Planu Rozwoju Lokalnego.

4.2. EFEKTY FUNKCJONOWANIA SPECJALNYCH STREFY EKONOMICZNYCH W WOJEWÓDZTWIE ŁÓDZKIM

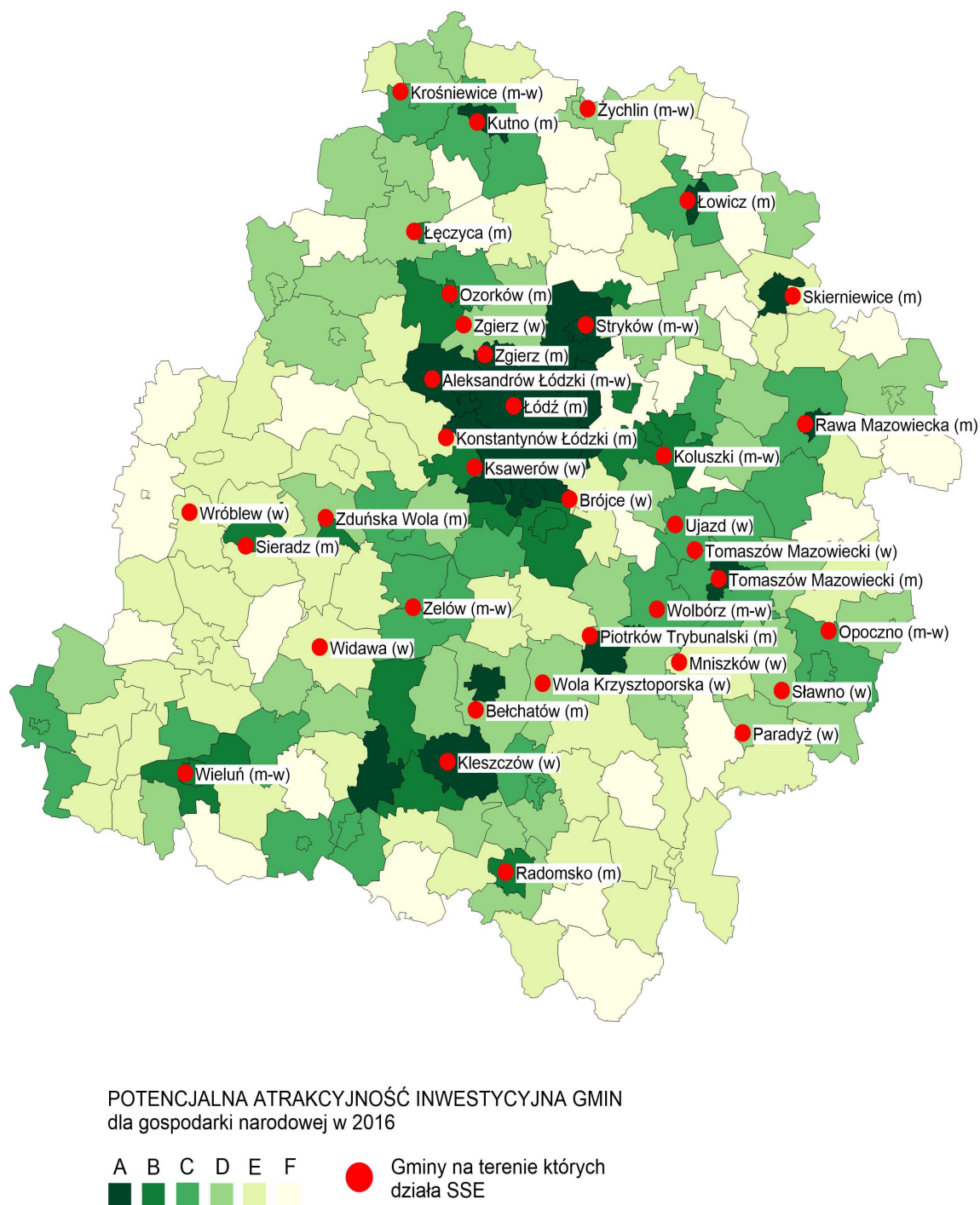
Na terenie województwa łódzkiego funkcjonują 2 specjalne strefy ekonomiczne: Łódzka i Starachowicka. Do końca 2016 r. strefy swoim zasięgiem obejmowały nieruchomości położone na terenie 15 miast i 21 gmin - zob. rys. 3.

Pierwsze tereny strefowe powołano w 1998 r. Przedsiębiorstwa strefowe działające w regionie poniosły do końca 2016 r. nakłady inwestycyjne na łączną kwotę 13,8 mld zł, co stanowi 12% wszystkich nakładów inwestycyjnych poniesionych w SSE w Polsce. W tym samym okresie przedsiębiorstwa strefowe utworzyły lub utrzymały 32,3 tys. miejsc pracy w regionie, co stanowi 10% wszystkich miejsc pracy utworzonych w strefach.

Największe wartościowo inwestycje napłynęły do Łodzi, Kutna, Radomska, Ujazdu, Ozorkowa, Strykowa - zob. tab. 4 w Aneksie.

W strukturze branżowej pod względem skumulowanej wartości inwestycji na podstawie zezwoleń ważnych na koniec 2016 r. dominuje produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (2,3 mld zł) oraz artykułów spożywczych (2,1 mld zł). Kluczowi inwestorzy z tej branży to UMA Investments sp. z o.o. (USA), PINI POLONIA UNO sp. z o.o. (Polska), VANDEMOORTELE POLSKA sp. z o.o. (Belgia), Chipita Poland sp. z o.o. (Cypr).

Rysunek 3. Rozmieszczenie specjalnych stref ekonomicznych na terenie województwa łódzkiego

Źródło: Opracowanie własne.

ANEKS

Tabela 1. POTENCJALNA ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA WOJEWÓDZTW DLA GOSPODARKI NARODOWEJ ORAZ WYBRANYCH SEKCJI

	PAI1_GN	PAI1_GN	PAI1_C	PAI1_G	PAI1_I	PAI1_M
Województwo	Gospodarka narodowa	Gospodarka narodowa	Przemysł	Handel i naprawy	Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
Województwa						
DOLNOŚLĄSKIE	0,398	A	A	A	B	B
KUJAWSKO-POMORSKIE	0,260	D	D	E	D	D
LUBELSKIE	0,172	F	F	F	F	F
LUBUSKIE	0,251	D	D	D	C	D
ŁÓDZKIE	0,315	C	B	D	D	D
MAŁOPOLSKIE	0,359	B	B	A	B	B
MAZOWIECKIE	0,420	A	A	A	A	A
OPOLSKIE	0,262	D	D	D	D	D
PODKARPACKIE	0,238	E	E	E	E	D
PODLASKIE	0,192	F	F	E	E	E
POMORSKIE	0,333	B	B	B	A	B
ŚLĄSKIE	0,379	A	A	C	C	B
ŚWIĘTOKRZYSKIE	0,163	F	F	F	F	F
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	0,211	E	E	E	D	E
WIELKOPOLSKIE	0,329	B	B	C	D	B
ZACHODNIOPOMORSKIE	0,309	C	C	C	A	C

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań statutowych Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie, przeprowadzonych w 2017 r. pod kierunkiem H. Godlewskiej – Majkowskiej.

TABELA 2. POTENCJALNA ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA POWIATÓW WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO DLA GOSPODARKI NARODOWEJ ORAZ WYBRANYCH SEKCJI

Powiat	PAI1_GN	PAI1_GN	PAI1_C	PAI1_G	PAI1_I	PAI1_M
	Gospodarka narodowa	Gospodarka narodowa	Przemysł	Handel i naprawy	Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
Powiaty						
bełchatowski	0,323	A	A	A	A	B
m. Łódź	0,319	A	A	A	A	A
m. Skierniewice	0,295	A	A	A	B	A
m. Piotrków Trybunalski	0,271	B	B	B	B	A
łódzki wschodni	0,249	B	C	B	C	C
zgierski	0,248	B	B	C	C	D
pabianicki	0,245	C	B	C	C	C

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań statutowych Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie, przeprowadzonych w 2017 r. pod kierunkiem H. Godlewskiej – Majkowskiej.

TABELA 3. POTENCJALNA ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA GMIN WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO DLA GOSPODARKI NARODOWEJ ORAZ WYBRANYCH SEKCJI

Gmina	PAI1_GN	PAI1_GN	PAI1_C	PAI1_G	PAI1_I	PAI1_M
	Gospodarka narodowa	Gospodarka narodowa	Przemysł	Handel i naprawy	Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
Gminy miejskie						
Bełchatów (m)	0,261	A	A	A	A	A
Łódź (m)	0,252	A	A	A	A	A
Pabianice (m)	0,249	A	A	A	A	A
Rawa Mazowiecka (m)	0,246	A	A	A	A	A
Skierniewice (m)	0,240	A	A	A	A	A
Tomaszów Mazowiecki (m)	0,227	A	A	A	A	B
Piotrków Trybunalski (m)	0,223	A	A	A	A	A
Konstantynów Łódzki (m)	0,222	A	A	A	A	A
Zgierz (m)	0,221	A	A	A	A	B
Kutno (m)	0,218	A	A	A	A	A
Łowicz (m)	0,215	A	A	A	B	A
Brzeziny (m)	0,209	B	A	B	B	B
Radomsko (m)	0,207	B	B	B	B	A
Łęczyca (m)	0,207	B	A	A	B	A
Zduńska Wola (m)	0,206	B	B	B	C	A
Głowno (m)	0,204	B	B	B	C	C
Sieradz (m)	0,199	B	B	B	B	B
Ozorków (m)	0,193	B	B	C	C	B
Gminy wiejskie						
Kleszczów (w)	0,365	A	A	A	A	A
Rząśnia (w)	0,239	A	A	A	B	C
Ksawerów (w)	0,238	A	A	A	A	A
Andrespol (w)	0,227	A	A	A	A	A
Nowosolna (w)	0,226	A	A	A	B	A
Pabianice (w)	0,209	B	B	B	C	C
Sulmierzyce (w)	0,207	B	B	A	C	C
Szczerców (w)	0,206	B	B	B	B	C
Parzęczew (w)	0,192	B	B	C	C	C
Bolesławiec (w)	0,188	C	C	C	C	C
Ozorków (w)	0,187	C	C	C	C	C
Czarnożyły (w)	0,185	C	C	C	C	D
Krzyżanów (w)	0,183	C	C	C	D	E
Ujazd (w)	0,181	C	C	C	C	C
Tomaszów Mazowiecki (w)	0,180	C	C	D	D	D
Rawa Mazowiecka (w)	0,178	C	C	D	D	D

Łowicz (w)	0,176	C	C	D	D	D
Osjaków (w)	0,176	C	C	C	D	D
Jeżów (w)	0,175	C	C	C	D	D
Kutno (w)	0,175	C	D	D	D	D
Czerniewice (w)	0,175	C	C	C	D	D
Lubochnia (w)	0,174	C	D	D	D	D
Dłutów (w)	0,173	C	C	C	D	D
Buczek (w)	0,173	C	D	D	E	D
Gminy miejsko - wiejskie						
Aleksandrów Łódzki (m-w)	0,241	A	A	A	A	A
Rzgów (m-w)	0,237	A	A	A	A	B
Stryków (m-w)	0,216	A	A	A	C	B
Tuszyn (m-w)	0,200	B	B	B	C	C
Wieluń (m-w)	0,193	B	B	B	C	B
Koluszki (m-w)	0,192	B	B	C	C	C
Pajęczno (m-w)	0,188	C	C	C	C	C
Kamieńsk (m-w)	0,187	C	C	C	C	C
Krośniewice (m-w)	0,186	C	C	C	C	D
Wieruszów (m-w)	0,186	C	C	C	C	C
Opoczno (m-w)	0,179	C	C	D	C	C
Zelów (m-w)	0,177	C	C	C	D	D
Działoszyn (m-w)	0,175	C	C	C	D	D
Wolbórz (m-w)	0,174	C	C	C	C	C
Łask (m-w)	0,173	C	C	D	D	C

(m) – gmina miejska, (w) – gmina wiejska, (m-w) – gmina miejsko-wiejska

Źródło: jak do tab. 1.

Uwaga: wszystkie wskaźniki w raporcie zostały policzone w oparciu o najbardziej aktualne dane z Banku Danych Lokalnych (2017).

TABELA 4. EFEKTY FUNKCJONOWANIA SPECJALNYCH STREF EKONOMICZNYCH NA KONIEC 2016 R.

Nazwa SSE	Powiat, gmina	Skumulowane nakłady inwestycyjne w mln zł	Liczba nowych i utrzymanych miejsc pracy	Sektory wiodące (co najmniej 20% udziału w nowych inwestycjach)
Łódzka	Powiat kutnowski, Kutno (m)	2 782,38	1 825	artykuły spożywcze
Łódzka	Powiat kutnowski, Krośniewice (m-w)	-	-	brak inwestycji
Łódzka	Powiat kutnowski, Żychlin (m-w)	-	-	brak inwestycji
Łódzka	Powiat łaski, Widawa (w)	4,01	58	chemikalia i wyroby chemiczne
Łódzka	Powiat łączycki, Łęczyca (m)	279,62	1 010	wyroby z gumy i tworzyw sztucznych
Łódzka	Powiat łódzki wschodni, Brójce (w)	-	-	brak inwestycji
Łódzka	Powiat łódzki wschodni, Koluszki (m-w)	26,41	79	artykuły spożywcze, magazynowanie i usługi wspomagające transport
Łódzka	Powiat pabianicki, Konstantynów Łódzki (m)	244,90	593	chemikalia i wyroby chemiczne, podstawowe substancje farmaceutyczne, leki i pozostałe wyroby farmaceutyczne, wyroby z gumy i tworzyw sztucznych
Łódzka	Powiat pabianicki, Ksawerów (w)	288,73	631	wyroby tekstylne, podstawowe substancje farmaceutyczne, leki i pozostałe wyroby farmaceutyczne
Łódzka	Powiat sieradzki, Sieradz (m)	350,67	730	podstawowe substancje farmaceutyczne, leki i pozostałe wyroby farmaceutyczne, wyroby z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych
Łódzka	Powiat sieradzki, Wróblew (w)	-	-	brak inwestycji
Łódzka	Powiat wieluński, Wieluń (m-w)	225,26	1 265	pojazdy samochodowe (z wyłączeniem motocykli), przyczepy i naczepy
Łódzka	Powiat zduńskowski, Zduńska Wola (m)	30,65	1 332	odzież
Łódzka	Powiat zgierski, Ozorków (m)	821,97	1 525	papier i wyroby z papieru, wyroby z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych
Łódzka	Powiat zgierski, Zgierz (m)	170,39	317	wyroby z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych

Łódzka	Powiat zgierski, Aleksandrów Łódzki (m-w)	441,09	766	chemikalia i wyroby chemiczne, urządzenia elektryczne i nonelektryczny sprzęt gospodarstwa domowego
Łódzka	Powiat zgierski, Stryków (m-w)	556,45	669	papier i wyroby z papieru, podstawowe substancje farmaceutyczne, leki i pozostałe wyroby farmaceutyczne
Łódzka	Powiat zgierski, Zgierz (w)	-	-	brak inwestycji
Łódzka	Powiat bełchatowski, Bełchatów (m)	-	-	brak inwestycji
Łódzka	Powiat bełchatowski, Kleszczów (w)	240,08	172	wyroby z gumy i tworzyw sztucznych, metale
Łódzka	Powiat bełchatowski, Żelów (m-w)	-	-	brak inwestycji
Łódzka	Powiat łowicki, Łowicz (m)	20,03	34	chemikalia i wyroby chemiczne, urządzenia elektryczne i nonelektryczny sprzęt gospodarstwa domowego
Starachowicka	Powiat opoczyński, Mniszków (w)	39,25	53	wyroby z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych
Łódzka	Powiat opoczyński, Opoczno (m-w)	29,10	403	wyroby z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych
Łódzka	Powiat opoczyński, Paradyż (w)	203,47	242	wyroby z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych
Łódzka	Powiat opoczyński, Sławno (w)	26,33	49	pozostałe produkty górnictwa i wydobywania
Łódzka	Powiat piotrkowski, Wola Krzysztoporska (w)	0,48	-	wyroby metalowe gotowe, z wyłączeniem maszyn i urządzeń
Łódzka	Powiat piotrkowski, Wolbórz (m-w)	39,20	115	magazynowanie i usługi wspomagające transport
Łódzka	Powiat radomszczański, Radomsko (m)	1 399,42	3 693	urządzenia elektryczne i nonelektryczny sprzęt gospodarstwa domowego
Łódzka	Powiat rawski, Rawa Mazowiecka (m)	146,88	314	maszyny i urządzenia, gdzie indziej niesklasyfikowane, meble
Łódzka	Powiat tomaszowski, Tomaszów Mazowiecki (m)	476,15	1 167	artykuły spożywcze
Łódzka	Powiat tomaszowski, Tomaszów Mazowiecki (w)	307,75	377	wyroby z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych
Łódzka	Powiat tomaszowski, Ujazd (w)	855,97	290	wyroby z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych

Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2017

Łódzka	Powiat m. Piotrków Trybunalski, Piotrków Trybunalski (m)	431,89	2 153	metale
Łódzka	Powiat m. Skierniewice, Skierniewice (m)	28,94	31	wyroby z gumy i tworzyw sztucznych
Łódzka	Powiat m. Łódź, Łódź (m)	3 378,29	12 445	wyroby metalowe gotowe, z wyłączeniem maszyn i urządzeń, urządzenia elektryczne i nieelektryczny sprzęt gospodarstwa domowego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Gospodarki.

TABELA 5. WYKAZ UCZELNI WYŻSZYCH, WYDZIAŁÓW ORAZ PRZYZNANYCH KATEGORII PRZEZ MINISTERSTWO NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

Nazwa szkoły	Kategoria MNiSW
Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi	b.d.
Akademia Muzyczna im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi	A – Kompozycji, Teorii Muzyki, Dyrygentury, Rytmiki i Edukacji Muzycznej
	B – Wydział Wokalno-Aktorski
	C – Wydział Instrumentalny
	B – Wydział Fortepianu, Organów, Klawesynu, Instrumentów Dawnych i Jazzu
Akademia Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi	B – Wydział Wzornictwa i Architektury Wnętrz
	A – Wydział Sztuk Wizualnych
	B – Wydział Grafiki i Malarstwa
	A – Wydział Tkaniny i Ubioru
Mazowiecka Wyższa Szkoła Humanistyczno-Pedagogiczna w Łowiczu	b.d.
Państwowa Wyższa Szkoła Filmowa, Telewizyjna i Teatralna im. Leona Schillera w Łodzi	B – Wydział Operatorski i Realizacji Telewizyjnej
	A – Wydział Reżyserii Filmowej i Telewizyjnej
	A – Wydział Organizacji Sztuki Filmowej
	B – Wydział Aktorski
Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Skierniewicach	b.d.
Politechnika Łódzka	A – Wydział Biotechnologii i Nauk o Żywności
	B – Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska
	A – Wydział Chemiczny
	B – Wydział Elektrotechniki, Elektroniki, Informatyki i Automatyki
	A – Wydział Technologii Materiałowych i Wzornictwa Tekstyliów
	A – Wydział Mechaniczny
	B – Wydział Fizyki Technicznej, Informatyki i Matematyki Stosowanej
	A – Wydział Organizacji i Zarządzania
	B – Wydział Inżynierii Procesowej i Ochrony Środowiska
	A – Instytut Papiernictwa i Poligrafii
Społeczna Akademia Nauk z siedzibą w Łodzi	B – Wydział Zarządzania
	C – Instytut Anglistyki
	B – Instytut Technologii Informatycznych
Szkoła Wyższa Ekonomii i Zarządzania w Łodzi	b.d.
Uczelnia Nauk Społecznych	b.d.

Uniwersytet Łódzki	A – Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny
	A – Wydział Zarządzania
	A – Wydział Biologii i Ochrony Środowiska
	B – Wydział Chemii
	A – Wydział Fizyki i Informatyki Stosowanej
	A – Wydział Filologiczny
	A – Wydział Filozoficzno-Historyczny
	A – Wydział Prawa i Administracji
	A – Wydział Studiów Międzynarodowych i Politologicznych
	B – Wydział Nauk o Wychowaniu
	B – Wydział Nauk Geograficznych
	B – Wydział Matematyki i Informatyki
Uniwersytet Medyczny w Łodzi	A – Wydział Nauk Biomedycznych i Kształcenia Podyplomowego
	A+ – Wydział Lekarski
	B – Wydział Farmaceutyczny
	A – Wydział Nauk o Zdrowiu
	A – Wydział Wojskowo-Lekarski
Wschód-Zachód Szkoła Wyższa im. Henryka Józwiaka	b.d.
Wyższa Szkoła Biznesu i Nauk o Zdrowiu w Łodzi	b.d.
Wyższa Szkoła COSINUS w Łodzi	b.d.
Wyższa Szkoła Edukacji Zdrowotnej i Nauk Społecznych w Łodzi	b.d.
Wyższa Szkoła Ekonomiczno-Humanistyczna im. prof. Szczepana A. Pieniążka w Skierniewicach	b.d.
Wyższa Szkoła Finansów i Informatyki im. prof. Janusza Chechlińskiego w Łodzi	b.d.
Wyższa Szkoła Gospodarki Krajowej w Kutnie	b.d.
Wyższa Szkoła Handlowa im. Króla Stefana Batorego w Piotrkowie Trybunalskim	b.d.
Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna w Pabianicach	b.d.
Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna w Sieradzu	b.d.
Wyższa Szkoła Informatyki i Umiejętności z siedzibą w Łodzi	b.d.
Wyższa Szkoła Kosmetyki i Nauk o Zdrowiu w Łodzi	b.d.
Wyższa Szkoła Kupiecka w Łodzi	b.d.
Wyższa Szkoła Nowa Edukacja w Łomiankach	b.d.
Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Łodzi	b.d.

Wyższa Szkoła Sportowa im. Kazimierza Górskiego w Łodzi	b.d.
Wyższa Szkoła Studiów Międzynarodowych w Łodzi	b.d.
Wyższa Szkoła Sztuki i Projektowania w Łodzi	b.d.
Wyższa Szkoła Zawodowa Łódzkiej Korporacji Oświatowej w Łodzi	b.d.
Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach; Filia w Piotrkowie Trybunalskim	B – Wydział Filologiczno-Historyczny
	B – Wydział Nauk Społecznych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Wyniki kompleksowej oceny jakości działalności naukowej lub badawczo-rozwojowej jednostek naukowych 2017 (http://www.nauka.gov.pl/g2/oryginal/2017_10/ca19d390d520ad9a37d6f2ba7c8499e4.pdf) (dostęp: 07.11.2017)

Korekta raportu: Paulina Mechło

Redaktor pomocniczy: Wojciech Sabat